

84 RI
Le 298

ILIUSTRAVO
LAIMA RAMONIENĖ

TREČIAS LEIDIMAS

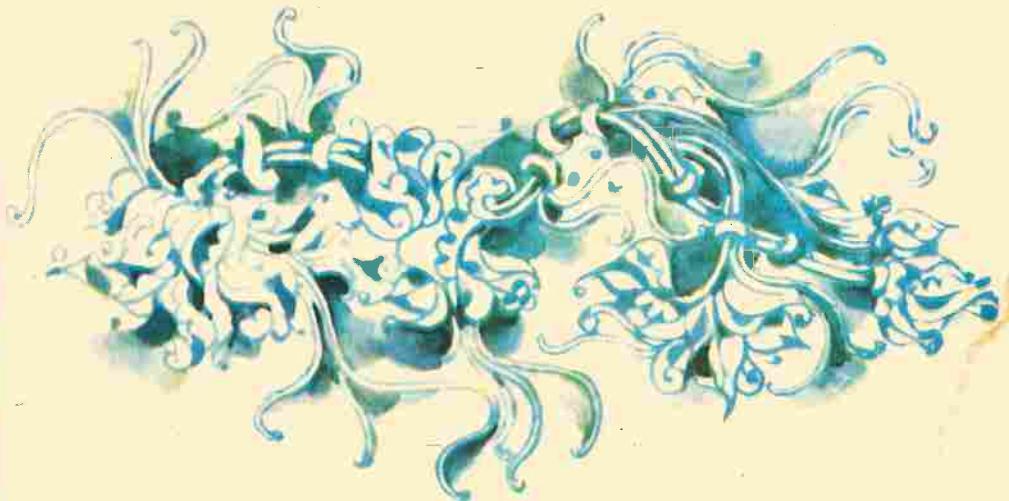
4803010101

L 70803—276
M852(10)—82 248—83

MICHAILAS LERMONTOVAS

MCYRIS

POEMA

Iš rusų kalbos vertė
VYTAUTAS BLOŽĖ

VILNIUS 1982

Valgydamas maža medaus teragavau ir štai mirštu.

1-oji Karalių knyga

MCYRIS¹

1

Kur, pažiūrėjės iš aukštai,
Apsikabinusias matai
Tarytum seseris guvias
Aragvos ir Kuros sroves,—
Stovėjo vienuolynas. Dar
Kai kas išliko ir dabar:
Regi apgrjuvusius vartus
Ir cerkvės kupolo skliautus.
Tik niekas jau daugiau po jais
Kodylo dūmų nepaskleis,
Nieks vakarais nebegirdės
Maldos vienuolių nei giesmės.
Vien senis slankioja tenai —
Griuvėsių sargas, jau seniai
Žmonių apleistas ir mirties,—
Nušluosto dulkes praeities
Nuo antkapių, kur akmeny
Išliko įrašai seni
Apie senus gerus laikus

¹ M c y r i s — gruzinų kaiba — neįventintas vienuolis, lyg ir „broliukas“. (M. Lermontovo past.)

Ir apie tai, kad per sunkus
Vainikas būna ir carams:
Igrisus kruviniems karams,
Valdovas toks ir toks (kada —
Tiksliai nurodyta data),
Pabūgės dėl savos galvos
Paprašė Rusijos globos.
Ir laimė Gruzijai! — jinai
Pražydo sodais dyvinai,
Nuo priešų ginama tvirtos
Bičiulių durtuvų gretos.

2

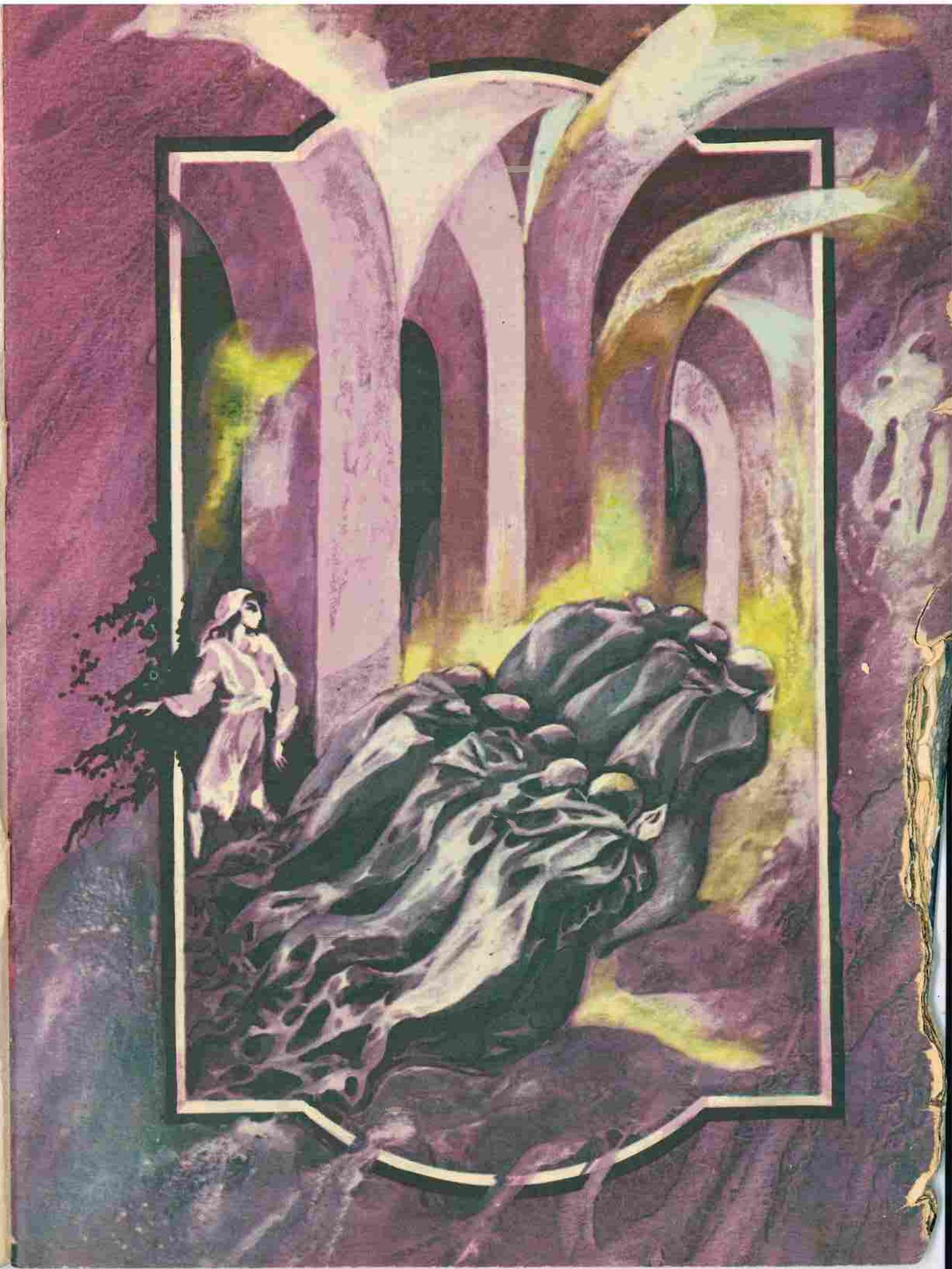
Iš ten, kur tvyro niūrios uolos,
Keliavo rusų generolas.
Belaisvį vežësi jisai,
Kely susirgusį visai
Nuo pergyvenimų žiaurių,—
Berniuką metų šešerių.
Lyg stirna buvo jis baikštus,
Lyg nendrė silpnas ir lankstus.
Tačiau pabudo kančiose
Tėvų galingoji dvasia.
Jis nevaitojo. Tylomis
Piktai žaibavo akimis,
Nevalgė nieko ir gūdus
Iš léto geso išdidus.
Kažkoks vienuolis pagaliau
Juo émė rūpintis toliau,

Ir vienuolyne nuošaliam
Pasveikti buvo lemta jam.
Pradžioj, atstumdamas žaislus,
Jis šalinos visų tylus,
Klajojo vienišas tenai,
I rytus žvelgdamas liūdnai,
Ilgédamasis nuolatos
Tėvų namų, šalies gimtos.
Paskui pradėjo apsiprast
Ir kalbą svetimą suprast.
Pakrikštijo vienuolis jį.
Nuo triukšmo žemiško toli
Jaunystė skleidėsi tyli.
Jau émė ruoštis ryt poryt
Vienuolio įžadus daryt.
Bet štai staiga rudens nakčia
Pradingo jis. Vien girios čia
Aplinkui driekės nuo kalnų.
Ir veltui trejetą dienų
Vien jo ieškojė ištisai,
Paskui be sąmonės visai
Atradę lauko pakrašty,
Parsinešė tévai šventi.
Išblyškus buvo jo kakta,
Kaskart menkėjo sveikata.
Ir nieko nedavė kvota.
Visi jau lauké jo mirties.
Atéjo ir išpažinties
Vienuolis su geru žodžiu,
Pastiprinimu pamaldžiu.
Ligonis klausės išdidžiai,
Paskui pakilo jo pečiai...
Kažkokia gėstančia galia
Prabilo jis galų gale:

„Tu atėjai išpažinties,—
 Dékoju, téve, tau išties.
 Juk vis lengviau krūtinei bus
 Išsakius žodžiais jos skausmus.
 Bet tau iš jų — menka nauda:
 Man dar neteko niekada
 Žmonéms ką pikto padaryt,
 O sielos man neišsakyti...
 Aš maža gyvenau, tačiau
 Du tokius amžius duot galiu
 Vardan pavoju didelių.
 Viena aš gyvenau mintim,
 Viena tik degančia viltim:
 Ji gélė širdį kaip ugnis.
 (Širdis jau niekad nepagis.)
 Ir aš pamiršdavau celes,
 Kažkas viliodavo svajas
 Ten į mūsius, kovas — tolyn,
 Ton nuostabion, gražion šalin,
 Kur stiepiasi kalnai melsvi,
 Kur žmonés lyg arai laisvi.
 Tą aistrą maitinau nakčia
 Raudom ir ilgesio kančia.
 Prieš žemę ir prieš dangų čia
 Aš ją viešai išpažinau
 Ir atleidimo neprašau.

Senel! girdėdavau dažnai,
 Kad man gyvybę grąžinai.
 Ir kam gi?.. Vienišas, audros
 Nuplėštas lapas nuo šakos,
 Aš augau tarp skliautų tylių
 Nuo pat vaikystės vienuoliu.
 Aš neturėjau kam nėkart
 „Tėveli“ ar „motut“ ištart.
 Jau rodės gal, seneli, tau,
 Kad vienuolyne atpratau
 Nuo tų visiems šventų vardų...
 Man gimstant — gimė jie kartu.
 Kiti turėjo čia draugus,
 Tėvynę, šeimą ir namus,
 O aš nė artimo žmogaus
 Ir netgi kapo man brangaus.
 Tuščiai neverkdamas daugiau,
 Širdy aš priesaiką daviau:
 Nors vienąkart, bet prisiglaus
 Ugnies ir ilgesio gilaus
 Pilna krūtinė prie kitos,
 Nors nepažįstamos,— brangios!
 Dabar svajonės tos, deja,
 Nuvys grožybėj pilnoje —
 Nelaisvės nekentė širdis,
 Nelaisvėje ateis mirtis.

Manęs negasdina kapai:
 Nurimsta, sako, ten skausmai,
 Užmiega požemiuos giliuos,
 Bet aš gyvenimo gailiuos!
 Aš jaunas, jaunas... Juk žinai,
 Kokie jaunų dienų sapnai!
 Ar pamiršai dienas naktis,
 Kai degė nuo aistru širdis,
 Ir koks plakimas jos smarkus,
 Pažvelgus saulén, į laukus
 Nuo bokšto aukštojo tenai,
 Kur šviečia toliai mėlynai,
 Kur sienos giliame plyšy,
 Kai vėtra stūgauja arši,
 Sūnus nežinomas šalies —
 Balandis bailiai prisišlies?
 Tegul nubluko akyse
 Pasaulis tau, tegul dvasia
 Prigeso, te plaukai žili,—
 Skaudu ne tai! Tu nors gali
 Gyvenime užmiršt nemaž —
 Tu gyvenai, senuk! — o aš?..

Tu klausi, laisvėj ką mačiau?
 Vešlius laukus, o ten, aukščiau,
 Ir kalnus virš žalių lankų

Su garios medžių vainiku.
Tie medžiai siaudė ošdami,
Tarytum broliai šokdami.
Mačiau, kaip išskiria sriautai
Uolas dūluojančias aukštai.
Kažkokia dvasine jėga
Mintis jų išskaičiau staiga:
Seniai ore jau ištiesti
Granitiniai glėbiai šalti,
Prie vienas kito taip arti...
Bet metai bėga, bėga greit,
Nelemta niekad jiems sueit!
Lyg nuostabioj sapnų šaly
Mačiau viršukalnes toli,
Kai aušrai švintant smilko jos
Lyg aukurai ugnies šventos
Dangaus mėlynės tylumoj,
Ir debesėliai tolumoj,
Nakties palikę svajones,
Į rytus plaukė virš manęs,
Tarytum virtinė žąsų,
Kai jos linguoja link dausų.
Regėjau pro ūkus, toli,
Kiek akimis pasiekt gali,—
Kaukazas žilas, nuo žarų
Degas viršūnių sidabru.
Man širdžiai rados daug lengviau.
Kodėl — né pats nebežinau.
Kažkas kuždėjo man: tenai
Ir tu kadaise gyvenai,—
Ir atminty man pamaži
Giedréjo praeitis graži.

Ir aš staiga tévų namus
 Prisiminiau. Aūlas mūs
 Tarpeklyj slépési giliai...
 Vél išgirdau aš, kaip arkliai
 Namo pardunda sutemoj,
 Kaip loja šunes tolumoj.
 Mačiau vél sentevius genties
 Šviesoj vakarés pilnatiess
 Prie tévo slenksčio kaip kadais
 Susédusius liūdnais veidais,
 Jų blizgančius aštrius peilius
 Ir durklus... Reginys tylus
 Praskriejo greitai prieš mane
 It nuostabiam liūdnam sapne.
 Ir tévą pamačiau staiga —
 Sužvango karo apranga,
 Sublizgo ginklai ir šarvai,
 Ir akys, degančios gyvai...
 Prie savo lopšio kaip anksčiau
 Aš mielas seseris mačiau:
 Vél jos dainavo man pernakt,
 Vél émė gražią sakmę sekt...
 Tarpekly mūsų pro karklus
 Upelis ūžé negilus.
 Vidudieniais paplūdimy
 Mes krykštaudavom žaisdami.
 Ten, lietui atslenkant kalnais,
 Kregždutės liesdavo sparnais
 Guviai čiurlenančias vilnis.
 Menu — kūrenos židinys

Ramioj mūs saklėj, o greta
Senoji porino karta
Apie kitus, gerus laikus:
Pasaulis buvęs toks puikus!

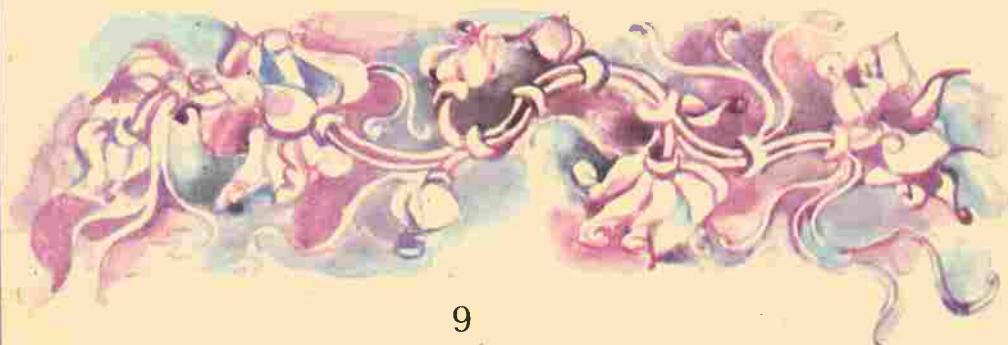

8

Tu klausи, laisv j k j veikiau?
Tas tris dienas a j gyvenau
Tikru gyvenimu. Juk  ia
Jis buvo man tamsi kan ia,
Jis buvo man li dnesnis dar
Nei tau senatv je, dabar.
Sl epiau seniai svajas skaiscias
Pa velgt i toumas pla ias,
Patirt — pasaulis ar gra us,
Ar laisv  ras, ar vergu  us
M us  em j gimstantis  mogus.
Ir nakt j baisi , nakt j t ,
Kai griaud jo audra pikta,
Kai prie altoriaus kam aty
Kni ubsojot dievo u zmir sti,—
Pab egau. Staugianti audra
Man tapo seserim tikra.
A j gaud iau rankomis  aibus,

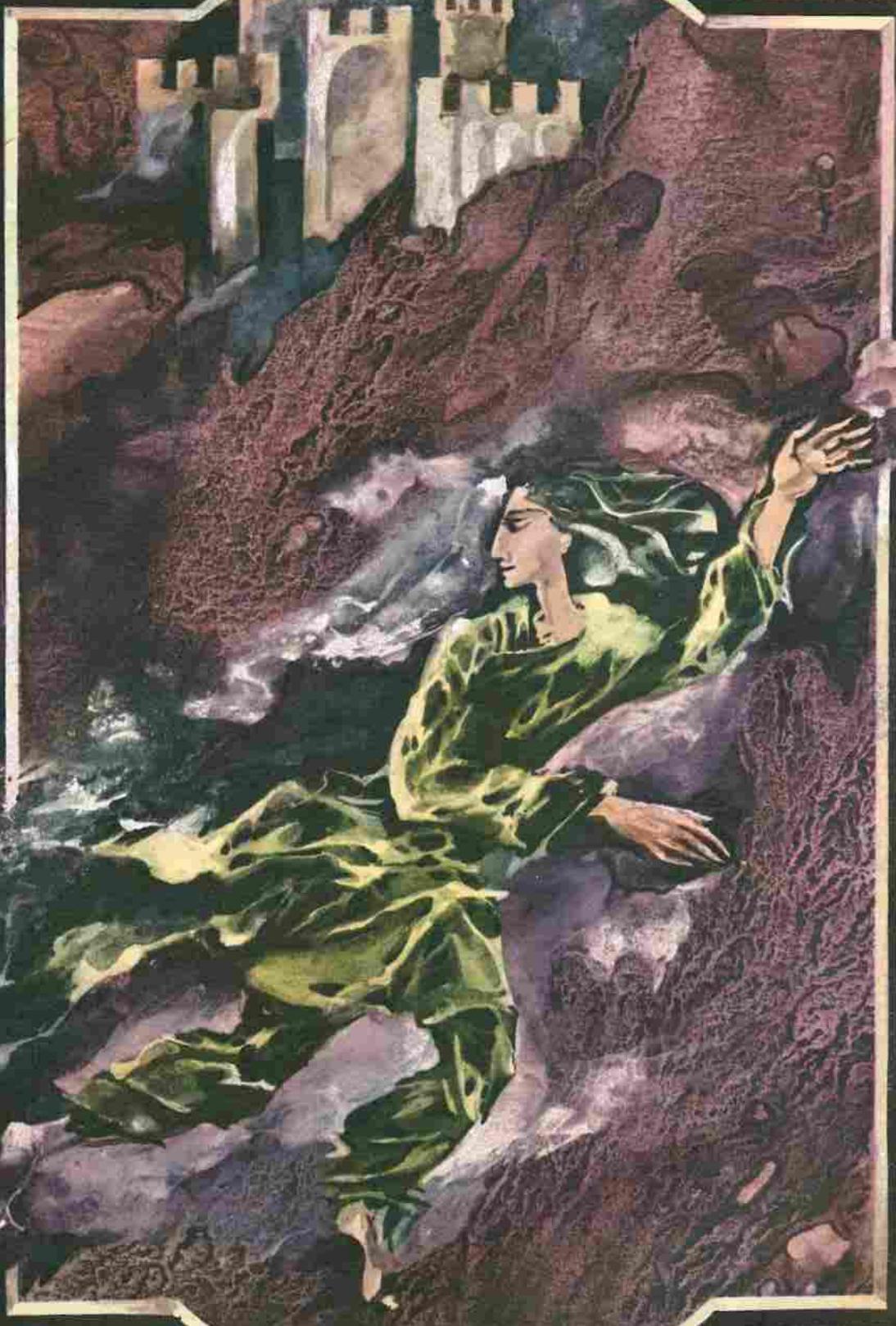

O žvilgsniais debesis skubius.
Čionai man niekas niekados
Trumpos draugystės neatstos —
Draugystės tik vienos nakties
Tarp vėtrų ir karštos širdies!

9

Ilgai aš bégau. Kur, deja,
Pats nežinojau. Danguje
Nieks kelio nešvietė sunkaus.
Vésumą oro to svaigaus
Krūtinén traukdamas, džiaugiaus:
Kvepėjo pievos ir miškai!
Ir bégau aš ilgai ilgai.
Visai nuvargęs pagaliau
Į aukštą žolę aš guliau.
Įsiklausiau: nevijo nieks.
Toli, kur akys vos pasieks,
Kur švito jau aušra skaisti
Dangaus, dar juodo, pakrašty,—
Kalnų grandinę pamačiau
Už juostas mirgančią skaisčiau.
Gūdu čia buvo ir baisu:
Tarpekly kūdikio balsu
Šakalai verkdavo liūdnai

Ir slidūs žybčiojo žvynai
Gyvatei šliaužiant per žoles;
Bet siaubas neémė manęs —
Lyg jie slapsčiausi nuo žmogaus,
Žvérin šliaužiau, angim rangiaus.

10

Kažkur tamsoj, visai šalia
Veržli kalnų audros galia
Sriautu garméjo it piktais
Bekriokiančią balsų šimtai.
Bežodė buvo jo giesmė,
Tačiau suprantama prasmė:
Tai ginčas amžinas srovės
Ir akmenų. Tai pasilpnės,
Tai vėl sukaupdamas jégas
Pakils jis šiaušdamas bangas.
Bet štai miglotoj aukštumoj
Sučiulbo paukščiai; tolimoj
Jau raudo švintantys rytais;
Véjelis judino létai
Rasotus ir sunkius lapus
Ir žiedus žadino kvapius.
Pasveikint švintančių rytą
Ir aš su tais žiedais kartu
Pakéliau galvą: kur esu?

Ir pasidarė man baisu:
Čia pat žiojėjo pragarmė,
Ir siautė kriokianti gelmė;
O jos pakopų kaskada
Pats velnias leidos kažkada,
Kai nutrenktas dausų ugnia
Prasmego požemiu dugne.

11

Aplink vaivorykščių varsom,
Prieš saulę mirgančiom rasom
Mirgėjo tūkstančiai žiedų,
Ir kekės vynuogių juodų
Puikavos tartum auskarai,
Ir suposi gležni kerai
Vijoklių vynmedžių glėby...
Ten paukščių giminė baikšti
Linksmai strakséjo po šakas.
Įsiklausiau: aplink kažkas
Kuždėjosi keistais balsais,
Man nesuprantamais garsais
Apie mīslingąsias dausas
Ir žemės paslaptis visas.
Ir iškilmingoj valandoj,
Didingoj padékos maldoj
Nesigirdéjo tik žmogaus,

Tik jojo balso išdidaus.
Ką aš jaučiau, ką aš mąsčiau,
Išblėso ir pradingo jau,
Bet aš norėčiau kažkodėl
Papasakot, galbūt kad vėl
Gyvent galéčiau bent svaja...
Tą rytą skliauto gelmėje
Galėjai įžiūrėt gerai,
Kaip praplasnoja angelai —
Toks buvo mėlynas dangus,
Toks permatomas ir vaiskus.
Ir aš gérėjaus mėlyne,
Ir skendo siela jos dugne,
Pakol pažadino mane
Vidudienio kaitros ugnis.
Mane kamavo troškulys.

12

Tada prie sriauto iš aukštai,
Už krūmų tverdamas tvirtai,
Pradėjau leistis. Dūždami
Garmėdavo po manimi
Uolų grėsmingi rieduliai,
Ir kilo dulkių kamuoliai;
Jie ritos, kaukdami dusliai,
Slenkstėta akmenų vaga,
Kol įsibėgusi banga
Staiga prigirdyda vojuos.

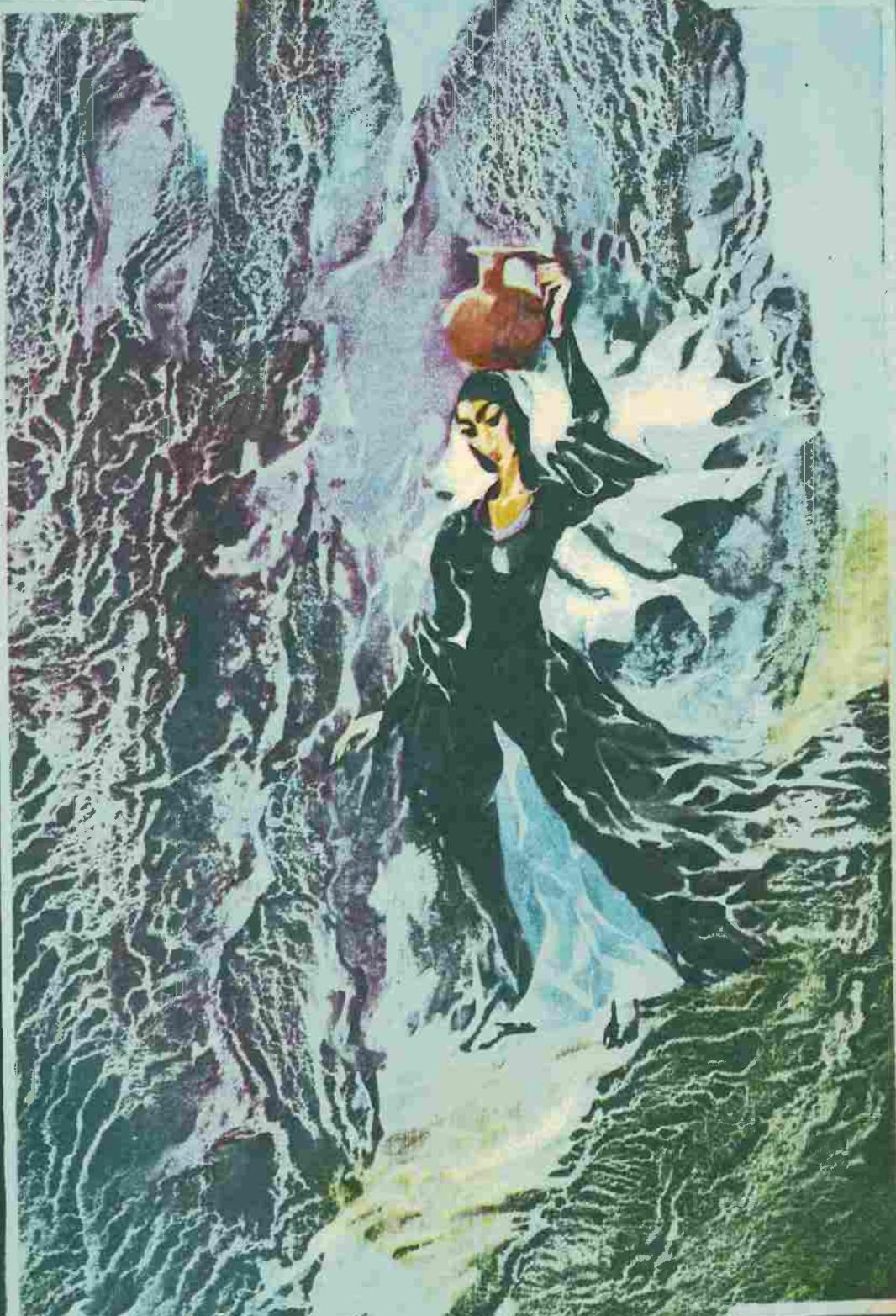

Kabojau aš virš prarajos.
Jaunystė laisvėje drąsi:
Mirtis atrodė nebaisi!
Vos nusileidau palengva,
Kalnų vandens vési gaiva
Iš veidą padvelké iškart.
Ir aš pripuoliau godžiai gert.
Bet — balsas... žingsnių šnaresys...
Pašokau, ištempiau ausis —
Iš tikro artinos kažkas.
Aš bailiai nériau į šakas.
Virpédamas įsiklausiau.
Kaskart arčiau, kaskart garsiau
Skambéjo kažkieno daina...
Jauna gruzinė mergina!
Tai ji, tai balsas jos švelnus,
Toks gyvas, laisvas, malonus
Tarsi gimtų kalnų aidai
Ar mylimų žmonių vardai.
Dainelė buvo paprasta,
Bet aš įsiminiau slapta;
Ir kai nakties tamsoj budžiu,
Ją vél dainuojančią girdžiu.

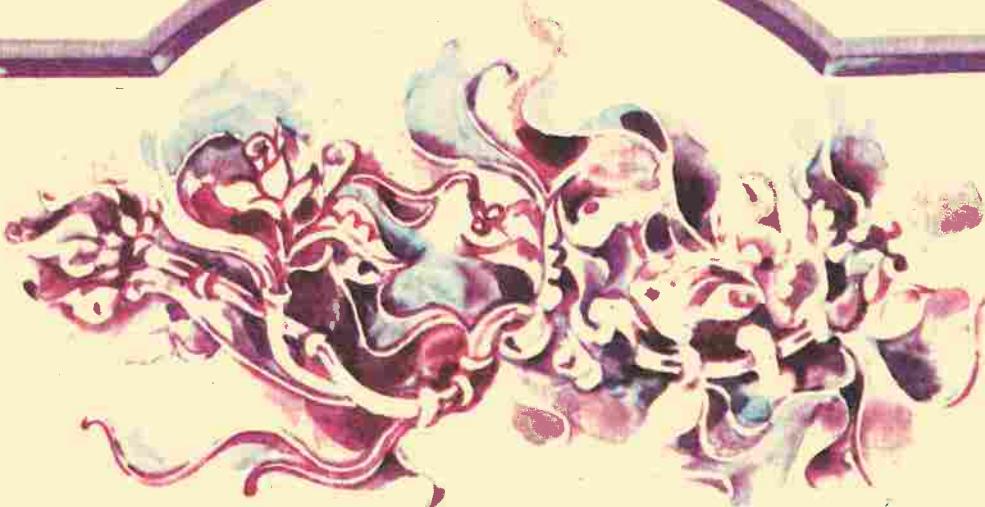
13

Su ąsočiu viršum galvos
Taku nuo gretimos uolos
Gruzinė leidosi. Dažnai

Žvirgžde paslysdavo jinai
Ir nusijuokdavo linksmai.
Jos rūbai buvo paprasti,
Ir éjo ji lengva, graksti,
Atmetus čadrą už pečių —
Ir aukso atspindžiu skaisčiu
Krūtiné švieté ir veidai,
Įdegę sauléje rudai.
Jos lúpos ir skruostai jauni
Iš tolo dvelké ugnimi,
O jos tamsių akių gelmė,
Ta meilés paslapčių versmė
Keréjo šitokia jéga,
Jog aš net apsviaigau staiga...
Suskambo tik purslai linksmi
Tuščian ąsotin bégdami,
Sušlamo žingsniai toldami...
Iš svaigulio kai pabudau,
Prie sriauto jos neberadau —
Lengvai ji tolo su našta
Lyg tuopa jos laukų — aukšta!
Ne per toli, vësoj miglos
Tarsi priaugę prie uolos
Jaukioj draugystéj saklés dvi,
Ir dūmai driekési melsvi
Virš plokščio stogo sruogele...
Ir pamačiau galų gale,
Kaip atveria duris... bet štai —
Jos vél užsiveria létai!..
Tik, aišku, nesuprasi tu
Troškimų mano apviltų
Ir liūdesio širdies manos...
O taip! Te nieks nesužinos:
Te atminimai mylimi
Numirs kartu su manimi.

Išvargės po nakties vargū,
Aš užmigau saldžiu miegu
Gaiviam pavėsyje... Sapne
Gruzinė pašaukė mane
Švelniu balsu, ir ilgesys,
Saldus ir keistas žavesys
Nusmelkė širdį. Ir, dievaž,
Pradėjau tartum dusti aš —
Ir nubudau. Aplink naktis.
Padangén kopė pilnatis.
Ir debesis lyg prie aukos
Prisélino jai iš paskos,
Ištiesės alkanus nagus...
Pasaulis apmirė nykus.
Tiktai negėstančia žara
Kalnų mirgėjo ketera
Ir sriautas šniokštė tarp uolų.
Aplink tamsu, aplink tylu.
O žiburėlis troboje
Tartum žvaigždutė danguje
Čia geso, čia žéréjo vél...
Mane ten traukė kažkodėl...
Bet nedrīsau. Gelmėj miškų,
Žinojau, alkti bus sunku,
Tačiau širdy nusistačiau
Pasiekti téviškę greičiau.
Patraukiau tiesiai, bet jaučiau,
Kad nematydamas kalnų
Visai ne ta kryptim einu.

15

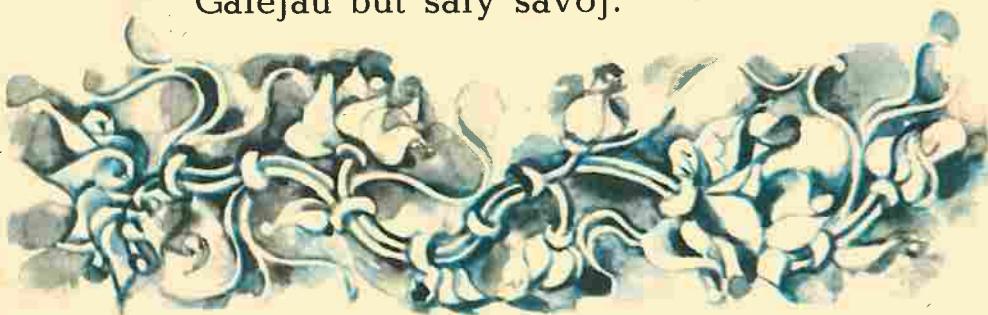
Įšėlęs veltui aš paskiau
Vijoklius ir kerus draskiau —
Man buvo eit kaskart sunkiau
Tamsių miškų baisia tankme.
Ir tūkstančių akių gelme
Aplinkui žvelgė į akis
Juodaké slépinių naktis.
Galva pradéjo suktis man.
Lipau aš į medžius — ir ten,
Dangaus ir žemės pakrašty,
Tebuvo vien miškai aukšti.
Tada aš žemén parkritau
Ir iš pagiežos pravirkau,
Piktai suleisdamas dantis
Į žemės nedosnias krūtis,
Ir ašarų karšta liūtis
Pabiro jon... Tačiau, tikék,
Žmonių pagalbos aš vis tiek
Nebūčiau šaukėsis — šalin!
Aš bégčiau nuo žmonių tolyn.
O jei sušukęs būčiau aš,
Prisiekti tau galiu, dievaž,—
Liežuvį — lai nuo šiol tylės —
Išplėsęs būčiau iš gerklės!

Meni, vaikystėje, seniau,
Aš ašarų nepažinau,
Bet čia verkiau, verkiau ilgai.
Kas matė?— Vien juodi miškai
Ir mėnuo, plaukiantis aukštai.
O priešais — blyškiai apšviesta
Ir medžių siena apsupta
Aikštėlė buvo. Kazin kas
Ten šmékštėlėjo pro šakas.
Lyg žiežirbos akių degą...
Ir iš tankmés kažkoks staiga
Žvéris iššoko ir smély
Išsitiesė ne per toli,
Tarytum žaisdamas. Tai jis,
Tai dažnas tyrlaukių svetys —
Baisioji pantera... Girdžiu,
Kaip ji suinkščia iš pradžių,
Pakélus kruvinas akis
Dangun, kur spindi pilnatis,
Paskui jos dantys ir nagai
Už kaulo pastveria smagiai.
Matau, kaip uodegos galu
Ji daužo šonus sau... Tylu,
Tik mirga ménesio šviesa
Ir kailio spindinti varsa.

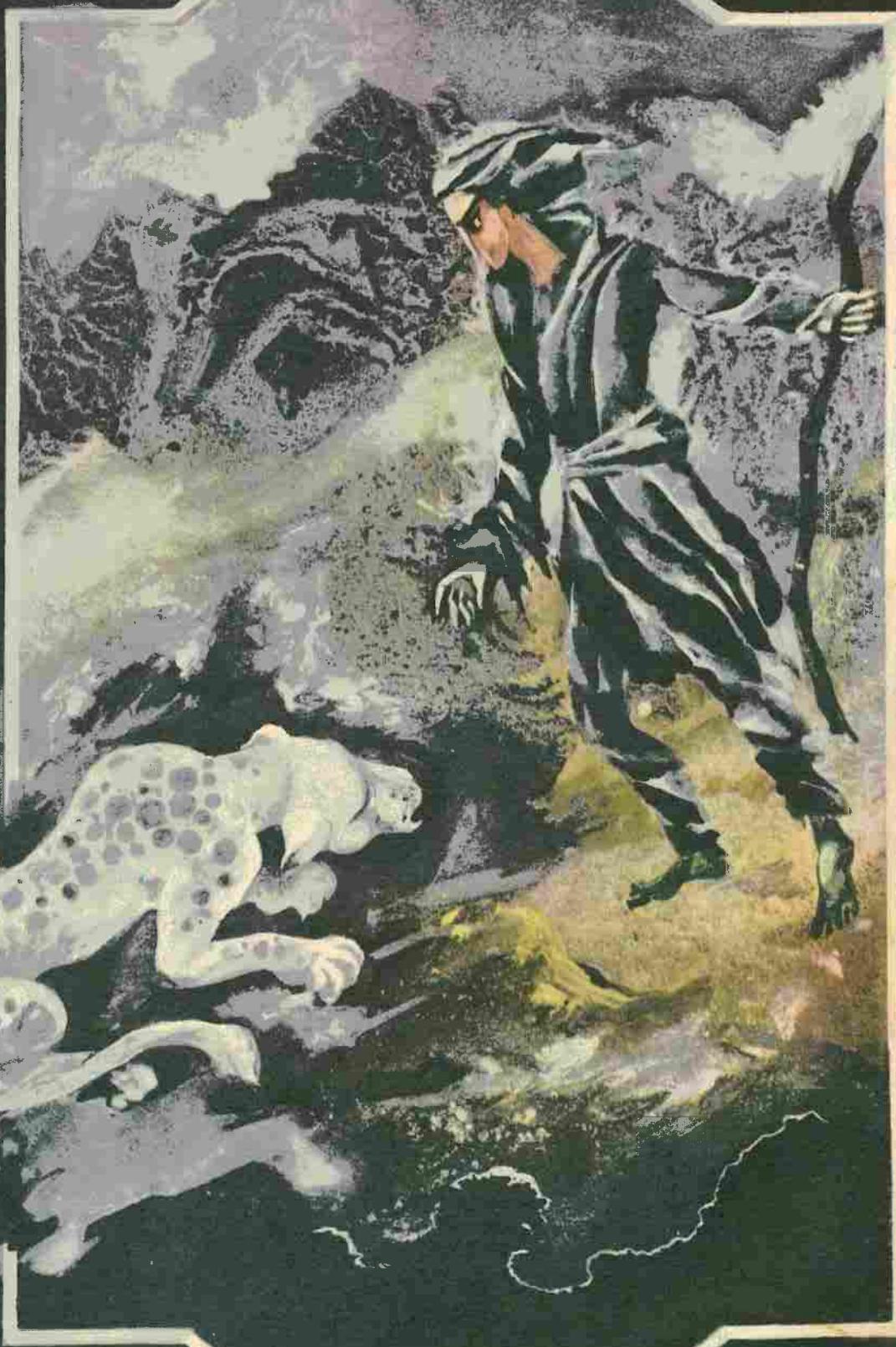
Iš kur many tokia drąsa? —
Šakotą vézdą sučiupau
Ir laukiau mūšio. Pajutau,
Kad kraujo trokštū, kad širdis
Į kovą veržias... Taip! Lemtis
Ne tuo man lémē eit keliu...
Bet šiandien tvirtint aš galiu:
Drąsiu kariu sunkioj kovoj
Galéjau būt šaly savoj.

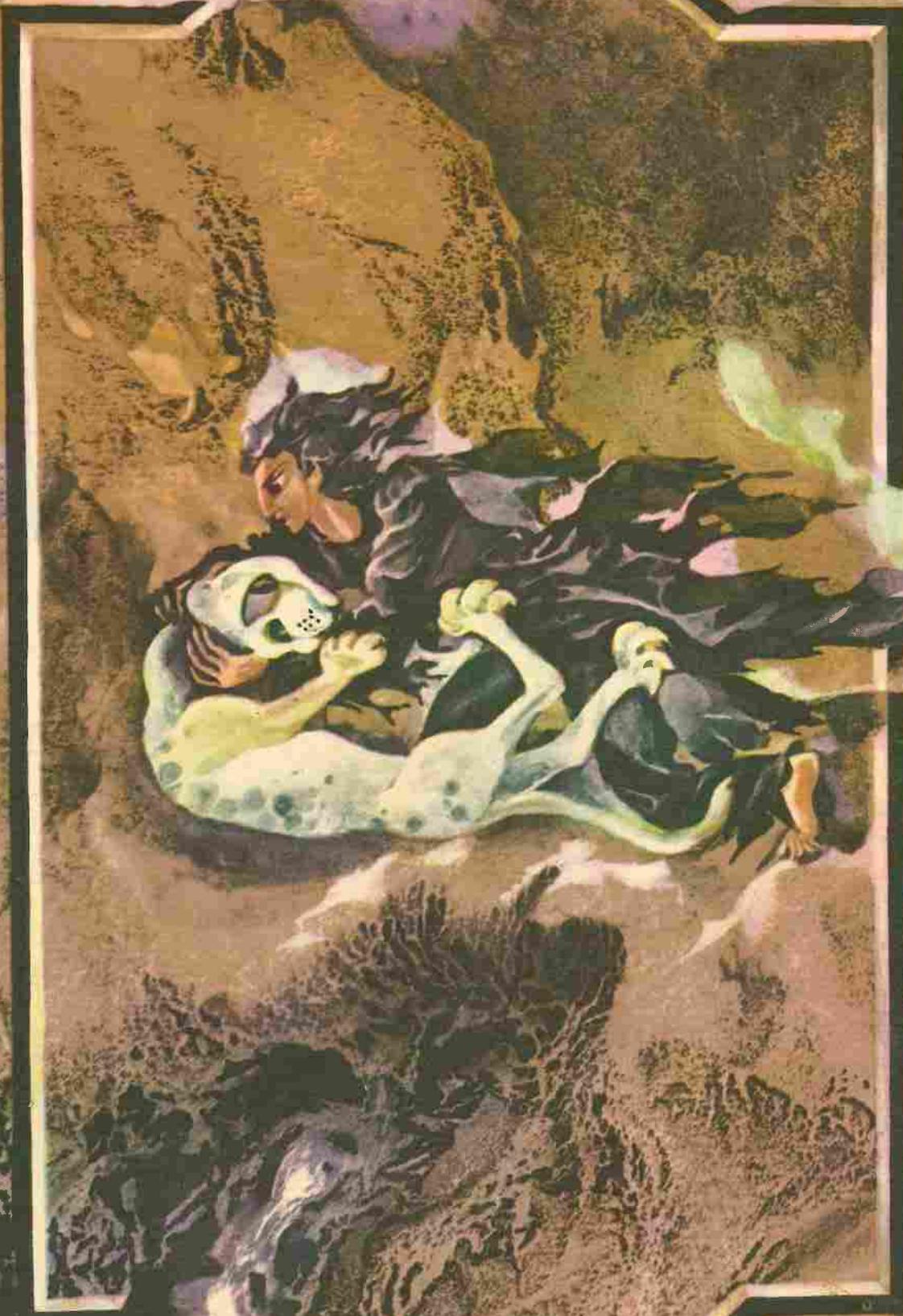
17

Aš laukiau. Ir jautria uosle
Pajuto priešą ji šalia,
Ir staugsmas lyg graudi rauda
Suskambo tēsiama gaida.
Ji šoko žemę kast piktais,
Piestu pakilo ir létai
Vėl pritūpė. Dabar tiktais
Beliko šuolis. Supratau,
Kad man mirtis. Staiga kirtau
Jai savo šakaliu sunkiu
Į plačią kaktą tarp akių.
Ji suvaitojo lyg žmogus.
Nuvirto kūnas jos sunkus.
Bet neilgam. Nors jai kakta
Kraujavo, žiauriai prakirsta,
Kova užsiplieskė karšta!

Iš kur buvau toksai narsus?—
 Ji puolė. Aš jai į nasrus
 Smeigiau ir pasukau tenai
 Tą šaką... Sukaukė jinai
 Ir šoko iš visų jégų...
 Ir mes gyvatišku mazgu
 Tvirtam glėby lyg du draugai
 Kartu išvirtom — dar ilgai
 Grumtynės tėsės. Ir, dievaž,
 Baisiu žvérim tapau ir aš —
 Draskiausi pats lyg pantera,
 Inkščiau, riaumojau lyg audra,
 Lyg gimės būčiau tarp vilkų
 Tankmėj žaliuojančių miškų.
 Atrodė man — žmonių balsus
 Aš pamiršau — vien tas baisus
 Išsprūdo staugsmas iš burnos,
 Lyg niekad — nuo pirmos dienos
 Garsų netardavau kitų...
 Bet priešas ėmė tuo metu
 Jau nebetvert, kvépuot lėčiau,
 Prieš mirtį apglébė tvirčiau...
 Apstulbę akys jo piktais
 Dar žybtelėjo ir létai
 Užgeso — bet akis akin
 Su priešu, puolančiu artyn...
 Ji mirė kaip narsus karys,
 I veidą pražūčiai žiūrės!..

Žiūrėk — štai pėdsakai nagų.
 Aš visas lyg ugnis degu.
 Dar neužgijo žaizdos tos,
 Bet žemės, motinos šaltos,
 Drėgmė jas atgaivins nūnai,
 Mirtis užgydys amžinai.
 Tada jos nerūpéjo man,
 Gimtinės kaiman toliman,
 Sukaupės nykstančias jėgas,
 Skverbiaus pro krūmus ir šakas.
 Bet kam kovot su lemtimi?
 Jinai tik žaidė manimi.

Iš miško išėjau. Ir štai
 Jau brėško raustantys rytais.
 Ratelis lydinčiu žvaigždžių
 Liūdnai išblyško iš pradžių,
 Paskui pradingo. Vakare
 Nutilus siaudė vėl giria.
 Aūlas ėmė rūkt toli.
 Staiga tarsi rauda tyli
 Nuskriejo kloniu gaudesys...
 Turbūt suklydo man ausis —
 Nutilo vėl keisti aidai.

Apsidairiau: kažkaip keistai
Matyta rodés visa tai.
Ir siaubas apémé mane —
Ne, ne, negali būti, ne! —
Nagi kaléjiman grížtu?
Nagi aš veltui tiek naktų
Viltim slaptaja maitinaus,
Kenčiau, ilgėjaus, kankinaus?
Ir kam? Kad metų gražume,
Vos pasidžiaugęs šia žeme,
Išgirdęs gaudžiančius šilus,
Pažinęs laisvés stebuklus,
Paimčiau su savim kapan
Tévynę, negražintą man,
Su pamintais vilčių žiedais
Ir jūsų gailesčio nuodais.
Dar abejojau — gal sapne
Klejonés alina mane,
Bet tylumoj vél gausdami
Varpai suskambo tolimi.
Tada aš viską supratau.
O taip! Išsyk juos pažinau!
Jie dar nuo kūdikio akių
Nuvijo daug sapnų puikių
Apie savus tévų namuos
Ir laisvę stepių platumos,
Jos žirgus, raitelius drąsius,
Tarpeklįj vaikiškus mūšius,
Kur aš įveikdavau visus!..
Klausiausi pribaigtas visai.
Atrodé, sklido tie garsai
Man iš krūtinės — tartum ja
Kažkas daužytų tyloje.
Tada aš supratau liūdnai,

Kad čia paliksiu amžinai,
Kad savo téviškés gimtos
Nebepasieksiu niekados.

21

Aš vertas šito. Net arklys
Svečiam krašte nepasiklys:
Nemokšą raitelių nusvies
Ir leisis link gimtos šalies
Pačiu tiesiausiuoju keliu.
O aš vien sielvartaut galiu!
Ir kas iš to, kad širdyje
Visa troškimų praraja?
Vaizduotės kliedesio žaismė.
Tatai kalėjimo žymė...
Tamsiam rūsy ir žiedas toks —
Jis paskubom aukštyn pašoks,
Tačiau taurelės neatskleis,
Vis lauks, kol saulė spinduliais
Jį pamyluos... Ir štai kažkas
Paims jį švelniai į rankas,
Sode tarp rožių pasodins,
Saldžion palaimon panardins...
Tačiau vos blykstelės ryтай
Ir saulė jį aglébs karštai,—
Išaugės rūsio tamsoje,
Numirs jis saulės glébyje...

Kaip tas žiedelis kaitroje
 Degiau aš saulės aitroje
 Ir veltui galvą žoléje
 Bandžiau slapstyti. Tarp plaukų
 Dygiu erškécių vainiku
 Vyniojosi sausa usnis,
 Ir žemė plieskė lyg ugnis
 Tiesiog veidan. Kažkur aukštai
 Lakiojo žiežirbų šimtai,
 Ir garas kilo nuo uolų.
 Ir buvo mirtinai tylu:
 Bežadė, siaubo apimta,
 Miegojo merdinti gamta.
 Nors žiogas čirkštelę arba
 Griežlės neįmantri kalba...
 Nors sriautas šnekintų tave
 Lyg vaikas klegančia srove!
 O čia — lyg durklas su darniais
 Vingriausių raštų raižiniais —
 Gyvaté raitosi gelsva,
 Brazdédama sausa viksva.
 Pakliuvusi karštan smélin,
 Ji stabtels, nebešliauš tollyn —
 Dar pasilepins, dar pažais,
 Susiraitys trimis žiedais...
 Bet lyg nudegus nelauktai
 Pašoks, blaškytis ims piktais
 Ir dings tarp krūmų tolimu...

Danguj skaidru, tylu, ramu.
 Pro kyylančių garų miglas
 Dviejų kalvų mačiau uolas.
 Nuo jų vienos ne per toli
 Ir bokštai stiepėsi keli —
 Tai vienuolynas tylomis
 Žéravo sienų dantimis.
 Žemai Aragva ir Kura,
 Lyg balta nérinių skara
 Apsiautus virpančias salas,
 Putojo pro krantų uolas,
 Pro krūmus, svyrančius srovėn...
 Nelemta jų pasiekt vis vien!
 Pakilt norėjau palengva,
 Bet sukos svaigdama galva.
 Norėjau šūktelti, deją,
 Liežuvis stingo gerklėje!
 Prieš mirtį apémė kleja:
 Atrodé man, kad aš guliū
 Giliam upokšny tarp žoliū,
 Kur supas slėpinių rūkai...
 Ir aš geriu, geriu ilgai,
 Bet amžinasis troškulys
 Vis nepraeina... Snaudulys
 Pradéjo imt: taip malonu
 Atrodé čia, tarp vandenų.
 O virš manęs, kažkur aukštai,
 Bangelės ritosi létai —
 Ten saulę šviečiant pamačiau
 Už tylią pilnatį skaisčiau,
 Linksmai bežaidžiančias kelias
 Išvydau margas žuveles.
 Atsimenu: iš jų viena,

Ir auksažvynė, ir žvaina,
Meiliausia pasirodė man.
Ji pasinerdavo dugnan
Ir man sukiojos virš galvos,
O akys jos — žalios spalvos —
Taip meiliai žvelgė į mane
Ir — patikėsite ar ne —
Sidabro balseliu jinai
Kuždėjo man kažką liūdnai,
Tai vėl dainavo dyvinai:

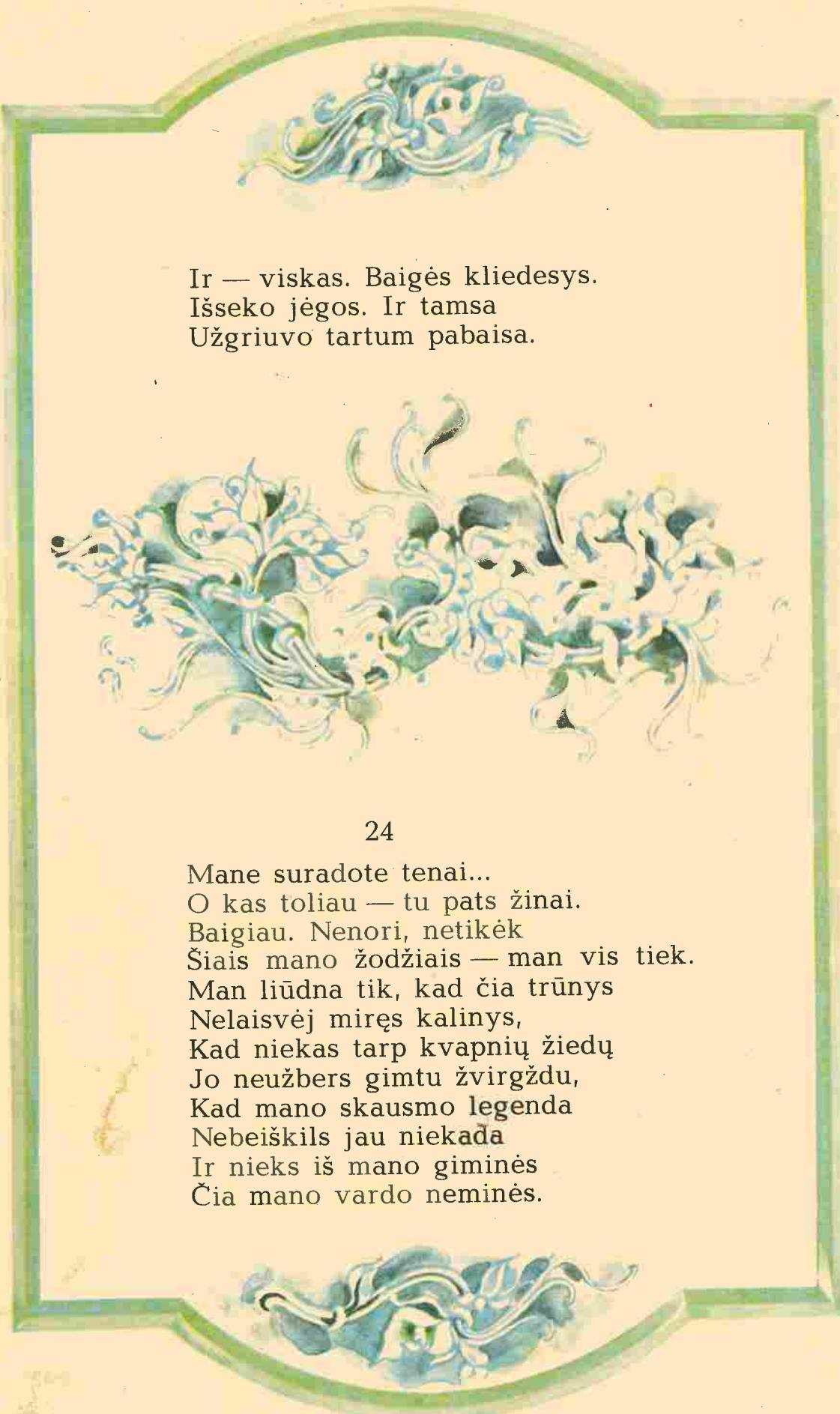
„Palik čionai, palik čionai,—
Viliojo ji balsu,—
Ir mes gyvensim amžinai,
Kur laisva ir vėsu.

Aš seserų turiu būrius,
Jos šokt linksmai pradės,
Tau žvilgsnis pralinksmės niūrus
Ir siela pragiedrės.

Užmik! Tau srovės veidą plaus
Giliai tarp vandenų.
Ir metai eis, ir amžiai plauks
Liūliuojami dainų.

Ir nebeslėpsi nuo tavęs:
Tave aš pamilau
Labiau už laisvę, už sroves,
Už gyvastį labiau...“

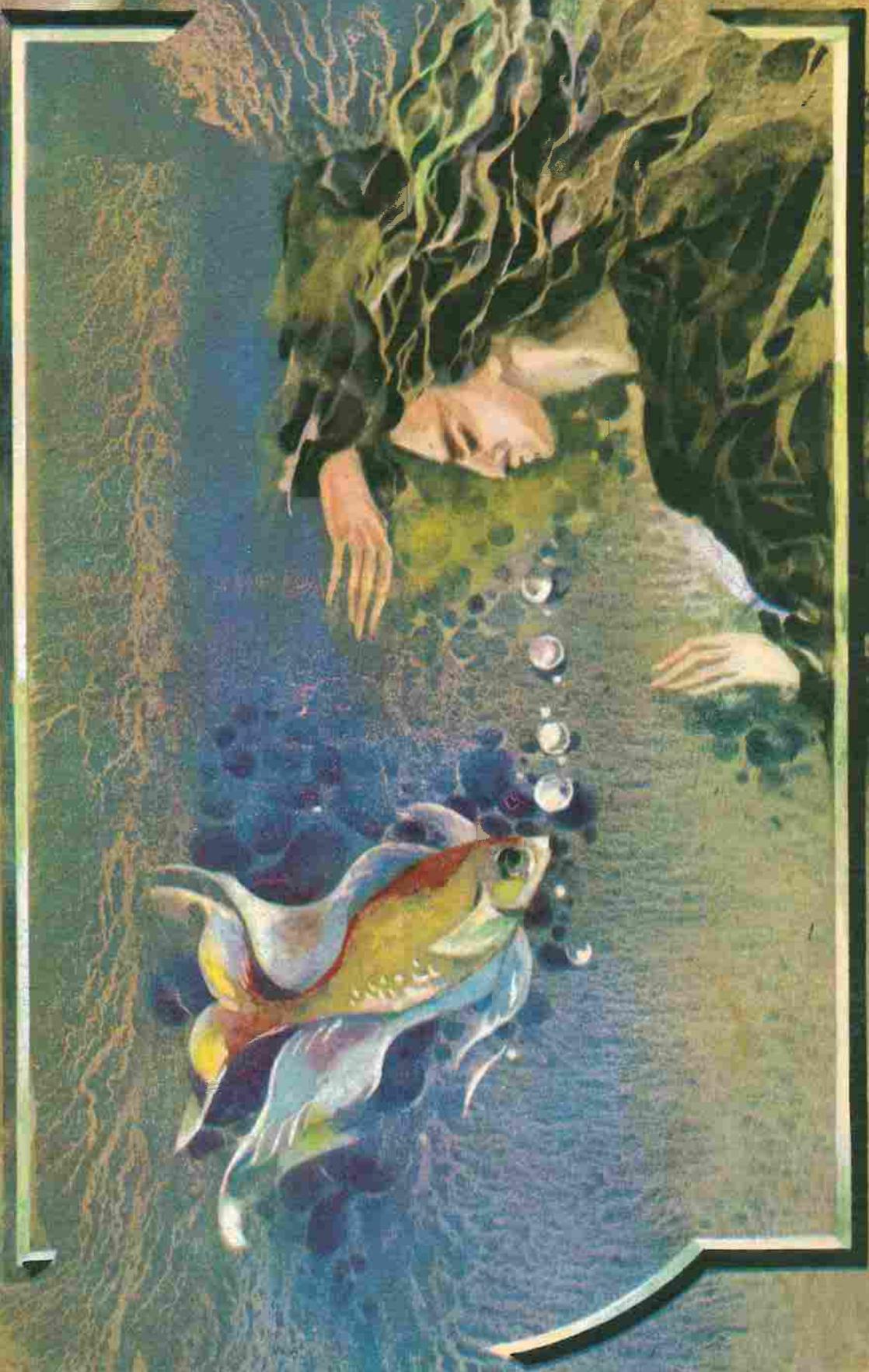
Ilgai gérėjaus žuvele,
Jos stebuklinga dainele,
Maloniai glostė man ausis
Srovės tylusis kuždesys.

Ir — viskas. Baigės kliedesys.
Išseko jégos. Ir tamsa
Užgriuvo tartum pabaisa.

24

Mane suradote tenai...
O kas toliau — tu pats žinai.
Baigiau. Nenori, netikék
Šiais mano žodžiais — man vis tiek.
Man liūdna tik, kad čia trūnys
Nelaisvėj miręs kalinys,
Kad niekas tarp kvapnių žiedų
Jo neužbers gimtu žvirgždu,
Kad mano skausmo legenda
Nebeiškils jau niekada
Ir nieks iš mano giminės
Čia mano vardo neminės.

25

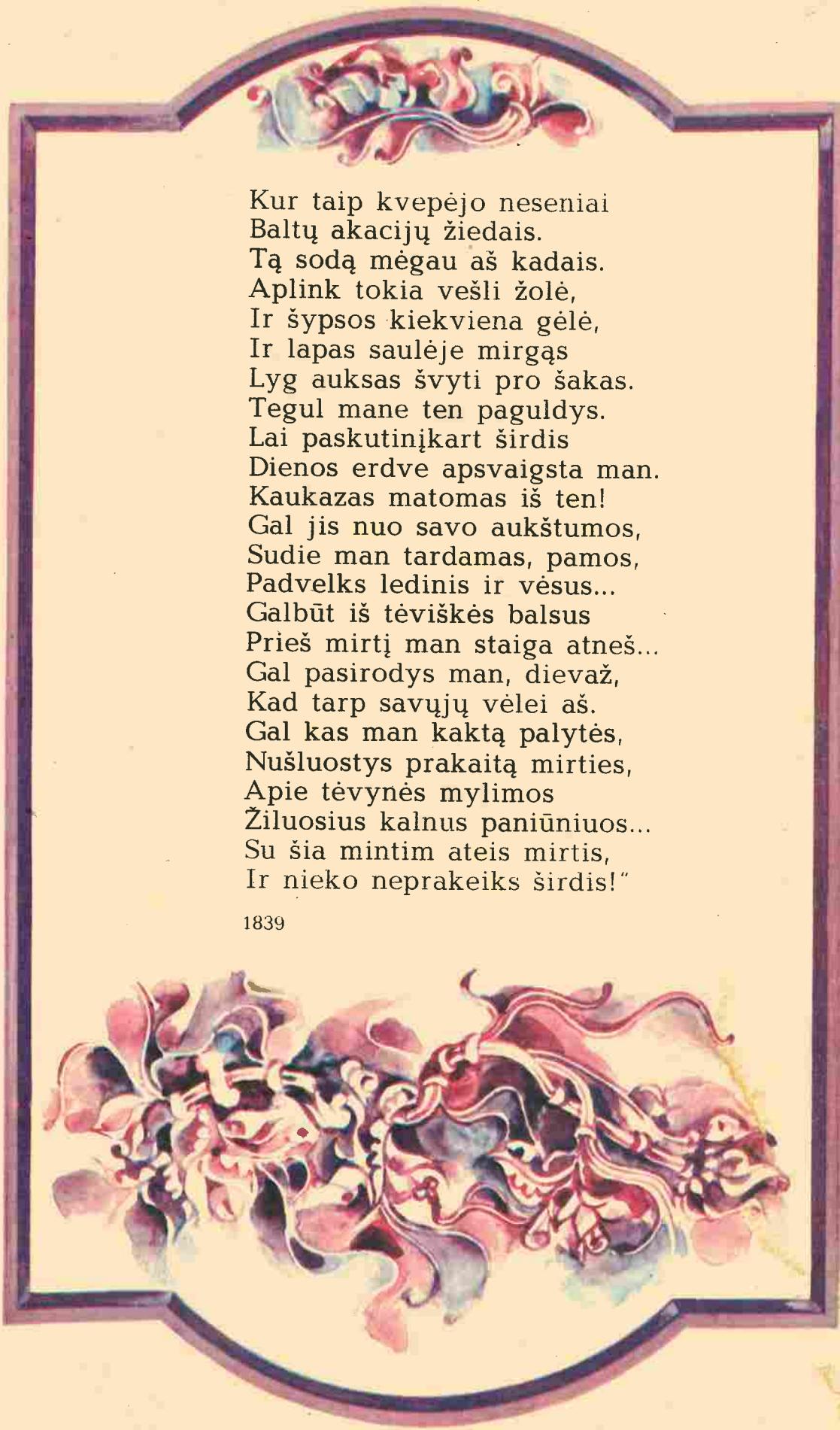
Lik sveikas, téve... Ranką duok.
Jauti? Manoj ugnis... Žinok:
Nuo pat mažens širdies gelmėj
Jinai ruseno neramiai.
Bet jai kalėjimo gana —
Ir štai prasiveržė liepsna,
Surijus viską, alkana...
Ji grįš pas jį, pas tą, kuris
Mums rojaus atveria duris,
Kurs po kančių galų gale
Ramybę duoda. Jo valia.
Bet kas iš rojaus man? Dievaž,
Iškeisčiau amžinybę aš
I valandėlę toj šaly,
Kur stiepiasi kañnai žili,
Kur žaisdavau gimtam smėly.

26

Kada mirtis mane palies,—
O ji, tikék, jau netolies,—
Nuneškite mane tenai,

Kur taip kvepėjo nesenai
Baltų akacijų žiedais.
Tą sodą mégau aš kadais.
Aplink tokia vešli žolė,
Ir šypsos kiekviena gélė,
Ir lapas saulėje mirgas
Lyg auksas švyti pro šakas.
Tegul mane ten paguldys.
Lai paskutinikart širdis
Dienos erdve apsviaigsta man.
Kaukazas matomas iš ten!
Gal jis nuo savo aukštumos,
Sudie man tardamas, pamos,
Padvelks ledinis ir vesus...
Galbūt iš téviškés balsus
Prieš mirtį man staiga atneš...
Gal pasirodys man, dievaž,
Kad tarp savujų vélei aš.
Gal kas man kaktą palytės,
Nušluostys prakaitą mirties,
Apie tévynės mylimos
Žiluosius kalnus paniūniuos...
Su šia mintim ateis mirtis,
Ir nieko neprakeiks širdis!"

1839

VIDUTINIAM MOKYKLINIAM AMŽIUI

ИБ № 2559

МИХАИЛ ЮРЬЕВИЧ ЛЕРМОНТОВ. МЦЫРИ. Поэма. На литовском языке. Перевел с русского Витаутас Блаже. Иллюстрировала Лайма Рамонене. Издательство «Вага», 232600, Вильнюс, пр. Ленина 50

MICHAILAS LERMONTOVAS. MCYRIS. Poema. Redaktorė N. Chijenienė. Men. redaktorius S. Chlebinskas. Techn. redaktorė B. Slivinskiene. Korektorė E. Davidaviciūtė. Duota rinkti 1982.04.28. Pasirašyta spaudai 1982.11.23. Leidinio Nr. "10578. Formatas 50×90^{1/2}. Ofsetinis popierius Nr. 1. Šriftas 14 p. „Baltika“. Fotoreinkimas. Ofsetas, 5 apsk. sp. l. 21 saj. sp. atsp. 5,8 leid. l. 40 000 egz. Užsak. Nr. 631. Kaina 60 kp. „Vagos“ leidykla, 232600, Vilnius. Lenino pr. 50. Spaudė K. Poželos spaustuvė, 233000, Kaunas, Gedimino 10

